

wat op die meerdere vergaderingen „door de meeste stemmen goedgevonden is”, omdat het niet strijdt tegen Gods Woord, doch daarmede overeenkomt, tenzij het toch bewezen worde daartegen te strijden, en het dus blijkt, dat de veronderstelling, waarvan men was uitgegaan, onjuist is.

Tegen mijne opmerking, dat er in Hand. 15 geenleerleer sprake is van censuurbevelingen, schrijft Ds Joh. Jansen: „al zou er in Hand. 15 alleen van een leerbeslissing en van geen maatregel van censuur sprake zijn, dan ligt in die leerbeslissing in beginsel ook de tuchtmacht opgesloten. Leerbeslissingen zonder tuchtmacht betekenen niets. Waar de leer wordt vastgesteld, daar is ook de sanctie om die leer te handhaven”, blz. 24. Doch ondanks deze redeneering van Ds Joh. Jansen is toch maar een feit, dat te Jeruzalem destijds geenleer maatregel van censuur genomen noch voorgeschreven is. Tegen zulke duidelijke feiten beteekeken dergelijke redeneeringen al heel weinig. Voorts beroept Ds Joh. Jansen zich op Gal. 1:9. Maar vooreerst spreekt daar een apostel. En ten tweede spreekt ook deze daar niet van eenigen kerkelijken maatregel, door de geadresseerden te nemen of uit te voeren. Want bij de quaestie van het nieuwe kerkrecht gaat het niet over wat apostelen mochten en konden, noch over wat God doet, doch over de macht der meerdere vergaderingen. En daarover handelt de apostel in Gal. 1:9 niet. En schrijft Ds Joh. Jansen, dat „in die leerbeslissing in beginsel ook de tuchtmacht opgesloten” ligt, dan is dit waar, wanneer die leerbeslissing naar Gods Woord is. Anders niet. En dan ligt die tuchtmacht niet in de menschen, die deze leerbeslissing geven, de meerdere vergadering, maar in Gods Woord, waarmede die beslissing overeenkomt. Zonder die overeenstemming met dat Woord heeft die beslissing geenleerleer kracht, in het geheel geenleer tuchtmacht. Slechts door dat Woord heeft die beslissing macht. Niet door die meerdere vergadering, doch enkel door Gods Woord, want alleen dat heeft macht, ook tuchtmacht. Daarom zeide onze Heiland: „Die Mij verwerpt en mijne woorden niet ontvangt, heeft die hem oordeelt; het woord dat ik gesproken heb, dat zal hem oordeelen ten laafsten dage. Joh. 12:48. De tuchtmacht zit in dat Woord, dat levend en krachtig is, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en dat gaat door de verdeeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen en des mergs, en een oordeeler is der gedachten en der overleggingen des harten, Hebr. 4:12. En daarom ligt in elke leerbeslissing, die naar Gods Woord is, tuchtmacht, vanwege dat Woord, en in verband met hare overeenstemming met Gods Woord. Niet krachtens de personen, die haar namen, ook al vormen die eene meerdere vergadering. En daarom is de redeneering, dat bevoegdheid tot het nemen van leerbeslissingen vanzelf ook in zich sluit bevoegdheid tot kerkelijke censuurtoepassing, niet zoo maar te aanvaarden. Ds Joh. Jansen is telkens wat vlug in zijne conclusies. Bij deze quaestie is scherpe onderscheiding en voorzichtig redeneering noodig. Zij is maar niet eene persoonlijke zaak, waarvan men, als het mis gaat, alleen zelf de schade lijdt, doch zij betreft de kerk des Heeren. En wanneer deze verkeerd wordt voorgelicht en geleid, beteekent dat wat meer dan persoonlijk nadeel. En één van beide toch: Ds Joh. Jansen heeft vóór 1926 de kerken mede op een dwaalspoor geleid, of hij doet het nu. Zijne brochure gaat in haar z.g.n. Schriftbewijs het puntje voorbij, waarom het bij de quaestie van het nieuwe kerkrecht gaat, toont bij de handelingen van meerdere vergaderingen in vroeger tijden, waarop zij zich beroept, niet aan, dat zij naar Gods Woord en de grondbeginselen van het Gerefor-

meerde kerkrecht geschieden, lijdt in hare redeneering meermalen aan gemis van genoegzame onderscheiding en van helderheid van begrippen.

Waar het bij deze quaestie van het nieuwe kerkrecht op aan komt, is, dat men uit Gods Woord en de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht grondig bewijst, dat de meerdere vergaderingen eene eigene, van Christus haar gegevene, autoritatieve macht hebben boven de kerkeraden, van gelijksoortig of hetzelfde karakter en denzelfden inhoud als die der kerkeraden, doch van uitgebreider omvang. Wanneer dit uit de Heilige Schrift en de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht degelijk bewezen wordt, mogen, en moeten, de meerdere vergaderingen ook alles doen, wat de kerkeraden moeten doen, en nog meer: censuur toepassen, personen tot het ambt roepen, dienaren des Woords zenden, mogelijk ook verplaatsen, de financiën der verschillende kerken regelen en met elkander verbinden. We hebben dan de hiërarchie, ook al verwerpt men nog zoozeer dit woord. Hoofdzaak is ten slotte niet, wat men mogelijk actueel contrarie, in strijd met eigen handelen, verklaart, maar wat men wezenlijk leert en doet. Wanneer echter Gods Woord en het wezenlijk Gereformeerde kerkrecht van zulk eene macht der meerdere vergaderingen niet weten, is hare oefening slechts menscheelijke overheersching van de kerken van Christus. S. GREIJANUS.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

Voor hulp opleiding predikant Argentinië ontving ik: f 250 van D. M. te M. „Voor uitbreiding van Gods Koninkrijk in Argentinië”; f 1.— van A. K. te Groningen; f 100.— van C. A. K. te W.; f 36.—, collecte Geref. Jongvereenigingen te Haastede; f 10.— van F. te A. (voor de 2e maal, met een mij zeer bemoedigend, en onze lezers tot navolging zeer aanmoedigend bijchrift); f 5.— van H. J. V. te Amsterdam.

Dat is dus samen f 154,50.

Voor alles mijn besten dank.

K. SCHILDER. Giro 127278.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (IX.)

131. *Wat is het: een eeuwige leven te gelooven?*
Het is het beginsel des eeuwigen levens reeds in het hart te gevoelen, en deze vertroosting zoo vast mogelijk te bewaren, dat wij dit (n.l. eeuwige leven) meer volkomen na dit leven, maar op volmaakte wijze, nadat ook onze lichamen door Christus weer opgewekt zijn, zullen genieten.

132. *Nu wij dan dit alles gelooven, wat verkrijgen wij door dit geloof?*

Dat alles, wat God in Zijn verbond aan de gelooven den beloofd heeft, voor ons van kracht is¹⁾, dat is, dat wij voor Hem gerechtvaardigd worden en ergenamen des eeuwigen levens zijn.

133. *Hoe worden wij door God in dit leven gerechtvaardigd?*

Alléén door het geloof in Christus, daar God ons, die gelooven, uit onverdiende barmhartigheid, onze zonden vergeeft, en (ons) de voldoening van Christus, even alsof deze door onszelf was volbracht, toerekent, en uit hoofde van haar zonder eenige verdiensten onzerzijds ons in genade aanneemt, en ons met den H. Geest en het eeuwige leven begiftigt.

R.

G. B.

1) Ut omnia... nobis rata sint. Rata = geldig, van kracht, in vervulling komende. Wij hebben ons verplicht niet alleen om te gelooven in Christus, maar ook om heilig voor Gods oog te leven. Vgl. antw. 141. Door geloof en bekeering wordt het verbond geactualiseerd! Waar deze door ons worden geweigerd, maken wij het ijdel, berooven wij het van zijn effect. (veritum faecere.)

paraten aan het arsenaal der medici toevoegde. Door allerlei voorzorgsmaatregelen, meest wettelijk geregeld, als goed drinkwater, deugdelijk voedsel, ruimere woningen, toepassing van vaccins, sera, nieuwe geneesmiddelen, enz., kan men veel onheil, waar vroeger de menschheid vrijwel machteloos tegenover stond, voorkomen of in den beginne stuiten. In 50 jaar tijds verminderde het sterftecijfer van 235 op de 10.000 inwoners tot 91 op de 10.000; de zuigelingensterfte daalde van 25 op 5 procent; het aantal tuberculoselijders werd teruggedrongen van 11 op de 10.000 tot 7.43 op de 10.000; de framboesia-lijders¹⁾ in de tropen konden als het ware met één slag genezen worden²⁾, waardoor de ziekenhuizen, vroeger overvol met deze patiënten, leeg kwamen te staan; de ontdekking der insuline³⁾ bracht de redding van vele, zonder dit middel ten doode opgeschreven, lijders aan suikerziekte, enz. enz.

Hoe groote vlucht de hygiëne ook genomen had, zij was, gelijk gezegd, eenzijdig georiënteerd. Het lichamelijke welzijn stond op den voorgrond, het materialisme vierde hoogtij. Zeker — de psychiatrie, de wetenschap, die zich bezig houdt met de bestudeering der geestelijke afwijkingen van den mensch, werd niet vergeten. Integendeel, belangrijke vondsten op het gebied van het centraal en peripher zenuwstelsel hebben onze kennis over den bouw en de werking onzer hersenen, rugge-merg en zenuwen zeer vermeerderd. En ook is door deze kennis ongetwijfeld de behandeling en

1) Een in de tropen veel voorkomende, op syphilis gelijkende, chronische infectieziekte, waarbij over de huid verspreide, wratsachtige, op een framboos gelijkende knobbels optreden.

2) Door middel van salvarsan-inspuitingen, een zeer samengestelde arsenicum-verbinding.

3) Inwendig afscheidingsproduct van de alveeschlier, dat de suiker-stofwisseling van de lever regelt.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Regeling van het tempo der rationalisatie.

In het vorige artikel zijn eenige bezwaren tegen de z.g. actieve conjunctuurpolitiek genoemd. Zij zal de rationalisatie-werkloosheid niet of slechts voor korten tijd kunnen opheffen; haar toepassing eischt een volkomen heerschappij over het gansche oeconomische leven.

De door velen gewenschte versnelling van het tempo der oeconomische krachten brengt geen (definitieve) redding; zal dan, zoo vraagt ook Drs. Truyen in zijn artikel in het maandschrift „Economie”, de regeling van het tempo, waarin de rationalisatie optreedt, dit kunnen doen?

De moeilijkheid is, zegt de schrijver, welke normen voor de controle van het technisch tempo moeten worden gesteld en hoe deze in de praktijk moeten worden toegepast.

Inderdaad.

„Regeling van het tempo der rationalisatie” is een prachtige leuze: haar toepassing stelt de „regelaars” echter voor een groot aantal moeilijkheden. Mogen machines worden gebruikt, en zoo ja welke? Mogen arbeiders worden ontslagen, en zoo ja hoeveel en wie? Mag de arbeidsprestatie worden vergroot, en zoo ja met welk percentage? En wanneer het bedrijf nu schade lijdt door de geëischte beperking der rationalisatie, heeft het dan recht op een toeslag uit de overheidskas?

Drs. Truyen ontwijkt deze vragen door een meer algemeen antwoord te geven. Hij meent, dat het „absoluut winststreven der onderneming”, niet in aanmerking mag en kan komen „om als algemeen oeconomische norm te dienen voor de beheersing van het tempo bij de invoering van arbeidsbesparende machines”. En wel omdat „de rationalisatie onder het streven van de hoogste rentabiliteit in de vrije ondernemingswijze organisatie in principe niet automatisch voert tot verhooging van de algemeen maatschappelijke welvaart”.

Deze stelling is o.i. in hoofdzaak juist. Zij wordt, zooals in voorgaande artikelen reeds werd vermeld, ook wel door principiële verdedigers der rationalisatie en mechanisatie aanvaard. Maar de moeilijkheden eener „regeling” blijven. Wie zal in staat zijn voor ieder bedrijf den invloed van „arbeidssparende maatregelen” op de algemeene welvaart te bepalen? De ordening van „de menscheelike en de natuurlijke krachten, die door techniek vrijgemaakt en opnieuw samengesteld zijn, op een oconomisch welvaartsdoel”, is geen gemakkelijke taak. Zal eenig apparaat haar kunnen volbrengen?

Moet nu, zoo vraagt de heer Truyen, uit de te verwachten botsing tusschen de bedrijfs-economische en de algemeen-economische eischen bij de beoordeeling van het technisch tempo, de conclusie worden getrokken, maar heelemaal van rentabiliteitsoverwegingen afstand te doen? Zijn antwoord luidt: „Geenszins. In concreto zal het, in de huidige omstandigheden, niet anders mogelijk zijn dan de bedrijfseconomische eischen den doorslag te doen geven. De concreet-feitelijke omstandig-

verpleging der geesteszieken ontzaglijk verbeterd en zijn middelen gevonden, die tot genezing kunnen leiden. De neuro-chirurgie⁴⁾ en de hormoontherapie⁵⁾ zijn daar o.m. de bewijzen van. Maar dit alles neemt niet weg, dat men tot voor kort algemeen de uitsluitend mechanische opvatting huldigde: elke stoornis in de geestelijke functie veronderstelt een stoornis in de materiele organisatie der hersenen⁶⁾, en dus langen tijd in de psychiatrie voor eenige andere beschouwing dan de uitsluitend stoffelijke geen plaats was.

Thans is er in dit opzicht een kentering gekomen. Voor de geestelijke zijde van den mensch, zoo lang verwaarloosd, heeft men weer oog gekregen. Onder invloed van de nieuwe inzichten der zielkunde, met name van de psycho-analyse⁷⁾, die de diepere roerselen van het bewustzijnsleven ontsloot door bloot te leggen de onbewuste beweeggronden van onze daden, van onze houding in het leven, van ons gedrag, van onze afwijkingen, is de medische wetenschap bezig zich in meer geestelijke richting te oriënteren. De studie van onze neigingen, driften en aanleg schonken een dieper inzicht hoe zich het karakter vormt en welk een voorname rol de constitutie, het temperament, de opvoeding, de gewoontevorming, het voorbeeld en het maatschappelijk milieu spelen. Vooral is duidelijk aan het licht getreden de zeer

4) Heelkunde van het centrale zenuwstelsel.

5) Hormonen zijn afscheidingsproducten van klieren, welke niet door uitloozingsbuizen worden afgevoerd, maar direct in het bloed worden opgenomen en aldaar, of in andere organen, waar het bloed hen heenvoert, hun werking ontvouwen.

6) Prof. Dr G. Jellgersma: Leerboek der Psychiatrie. Amsterdam, 1917, D I, blz. 11.

7) De psycho-analyse (letterlijk: zielsontleding) tracht de onbewuste functies der ziel te ontleden; vandaar dat men ook wel spreekt van diepte-zielkunde.

heden kan men dien men voo M.a.w. wannee ziet voor den voldaan moete in zekeren zin geheel, al moeë ging van talrij Op het oog en wat men wel l nomie” zijn b streven, de de de ondernemli zekere grenzer aan de gewen volgtrekking geschiktheid drijfsdoel staa economisch-w maatschappelij breedere kader tempo waarin doorgevoerd. doelmaticgheid gesteld.”

Dr Truyen het individuee hij, mag ten bepalen maar geheel. Het b om zichzelf de maatschap

Dit zij direc een veel hooy kennen dan. Vooral in de niet „winzuel lijke motieven bepalen. En het bijzonder wet ontleend deze stelling lost. De heer geciteerde st digheden de doorslag moe zijn artikel h

De moeilij norm (dat be is aan de ver reele doeleim worden gebr quenties der „verkleinen”, z.g. vrije ee deze al in v techniek ver heil kan brei worden gezo de oconom „Het oeco moet wor minder snell verbruiksmo den, om het matige werk heid in het

Hier wor Prof. Cobbe

bijzondere l voeding, van als armoede geestelijke a tot het inzi geestelijk m listen, misd moeilijk opv lijk opzicht slechts zijn tusschen in

Zoo is on atrie, die van den m van den z atrie, die betrekking lijke gezon welke tak bepalend to is voor de

Dat deze wetenschap het duidelijk totale verar den laatste is men bez verpleging men vroeg direct omr elkaar pra men er vel banken of uit pratend patiënten a

8) Prof. D telijke Volks

POPULAIR-WETEN-SCHADDELIJKE SCHEISEN

Geestelijke volksgezondheid.

V.

Verandering op het terrein der wetenschap.

Na aldus gezien te hebben wat het begrip geestelijke volksgezondheid eigenlijk inhoudt, op welk terrein de beweging voor geestelijke volksgezondheid zich beweegt en wat haar geschiedenis is, komt de vraag naar voren waaraan het te danken is, dat deze beweging in betrekkelijk korten tijd zooveel opgang heeft gemaakt. Bij de beantwoording van deze vraag dienen we verschillende veranderingen op wetenschappelijk terrein en op het gebied der cultuur onder de oogen te zien, want het gebouw der belangstelling voor de geestelijke volksgezondheid rust op vele pijlers.

Zooals bekend heeft de hygiëne de laatste halve eeuw een zeer groote vlucht genomen, dank zij vele nieuwe ontdekkingen en uitvindingen op geneeskundig gebied. Dat het lichaam en het lichamelijk welzijn hierbij op den voorgrond stond, valt niet te ontkennen, maar is begrijpelijk. Immers de microscoop had de wereld der bacteriën ontdekt en de stoffelijke ziektekiemen, vroeger onzichtbaar en daarom onbekend, aan het licht gebracht. Hiermede was tevens de oorzaak gevonden van tal van infectieziekten, die gedurende eeuwen haar slachtoffers bij duizenden en tienduizenden gemaakt hadden en waartegenover de geneeskundigen vroeger in het duister getast hadden. Daarbij komt nog, dat de chemische industrie een ongekend hooge vlucht heeft genomen en tal van waardevolle pra-